

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ömer Faruk HÜLAKÜ

Bingöl Milletvekili

Erzincan Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu ile Erzincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda ağır, sistematik ve süreklilik kazanan hak ihlallerine ilişkin çok sayıda başvuru milletvekili makamımıza, meslek örgütlerine ve insan hakları kurumlarına ulaşmaktadır. Bu başvuruların içeriği; yaşam hakkı, sağlık hakkı, işkence ve kötü muamele yasağı, haberleşme özgürlüğü, aile hayatına saygı hakkı ve koşullu salıverilme hakkının ihlal edildiğine işaret etmektedir. İhlallerin niteliği sıradan idari sorunları aşmış, yapısal bir kriz boyutuna ulaşmıştır.

Erzincan Yüksek Güvenlikli Cezaevinde mahpusların uzun süredir tecrit koşullarında tutulduğu, 23 saat kapalı alanda bırakıldıkları, yalnızca bir saat havalandırmaya çıkarıldıkları, sohbet, spor, kurs, atölye ve ortak etkinlik haklarının fiilen ortadan kaldırıldığı aktarılmaktadır. Siyasi mahpusların adli mahpuslarla aynı bloklarda tutulması ceza infaz hukukunun ayrıştırma ilkesinin açık ihlalidir. Bu uygulama gerilim ve saldırı riskini artırmakta, provokatif nitelikte sözlü saldırılar nedeniyle mahpusların can güvenliğini tehdit etmektedir.

Ailelerin cezaevi ziyaretlerinde maruz bırakıldığı ağız içi arama ve detaylı fiziksel arama dayatmaları, görüş saatlerinin keyfi uygulamalarla aileler açısından erişilemez hale getirilmesi ve bir mahpus yakınının Erzincan yolu üzerinde trafik kazası geçirmesi hem aile hayatına saygı hakkının hem de güvenli seyahat koşullarını sağlama yükümlülüğünün ihlalidir.

Haberleşme ve ifade özgürlüğü alanında da ağır ihlaller yaşanmakta; mektupların özellikle Kürtçe olanların sansüre uğradığı veya gönderilmediği, Jineoloji ve Demokratik Modernite gibi yasal yayınların keyfi biçimde yasaklandığı, gazetelere erişimin sınırlandığı bildirilmektedir. Telefon görüşmelerinde Türkçe dışındaki dillerin kullanılmasının engellenmesi anadilde iletişim hakkının ihlalidir.

Sağlık hakkı bakımından durum son derece ciddidir. Kronik rahatsızlığı bulunan mahpusların revir ve hastane sevkleri geciktirilmekte, kelepçeli muayene dayatması nedeniyle birçok muayene yapılamamakta, bazı mahpuslar tamamen tedavisiz bırakılmaktadır. AIHM'in Gülay Çetin/Türkiye, Kudła/Polonya ve Tekin/Türkiye kararları cezaevindeki hastaların kesintisiz ve insan onuruna uygun sağlık hizmetine erişmesinin devletin pozitif yükümlülüğü olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. CPT raporlarında kelepçeli muayenenin insanlık dışı muamele niteliğinde olduğu defalarca vurgulanmışken, Erzincan'da bu uygulamanın sistematik hale geldiği görülmektedir.

İdare ve Gözlem Kurullarının 2021 sonrası uygulamaları iyi hâl değerlendirmesi olmaktan çıkmış, mahpusları siyasi kimlikleri ve düşünceleri nedeniyle cezalandıran bir mekanizmaya dönüşmüştür. Kurul görüşmelerinde "örgütle bağını koparıp koparmadığı", "pişman olup olmadığı" gibi ideolojik içerikli sorular yöneltilmekte, bu sorulara verilen yanıtlar tahliye engellemelerine gerekçe yapılmaktadır. Erzincan Kadın Hapishanesinde Nurcan Aslan, Ardıl Çeşme ve Ziyet Sağlam; Yüksek Güvenlikli Hapishanede ise Abdülmecit Yüksekbağ, Mustafa Amutgan ve Keleş Celal, infaz sürelerini tamamlamış olmalarına rağmen yalnızca "pişmanlık göstermedikleri" veya "örgütsel duruş sergiledikleri" gerekçesiyle tahliye edilmemiştir. AIHM'in Harakchiev ve Tolumov/Bulgaristan ile Horych/Polonya kararları, özgürlüğe erişimin siyasal değerlendirmelere bağlanamayacağını açık biçimde ortaya koymaktadır.

Tüm bu ağır ihlaller nedeniyle Erzincan Yüksek Güvenlikli Cezaevinde mahpuslar 3 Kasım 2025'te süresiz-dönüşümlü açlık grevine başlamışlardır. Açlık grevi uluslararası hukukta son çare olarak tanımlanan bir protesto biçimidir. Mahpusların bu yönetime başvurmuş olması cezaevindeki hak ihlallerinin kurumsallaştığının göstergesidir.

AIHM'in Nevmerzhitsky/Ukrayna ve Ciorap/Romanya kararları açlık grevindeki mahpusların bağımsız hekimlerce izlenmesi ve temel şikâyetlerin giderilmesi gerektiğini belirtmektedir. Buna karşın Erzincan'da bağımsız hekim erişimi sağlanmadığı gibi, grevin temel sebeplerine ilişkin hiçbir iyileştirme yapılmamaktadır.

Bu bağlamda;

- 1) Açlık grevindeki mahpusların temel şikayetlerine (tecrit koşulları, sağlık hakkı, infaz ertelemeleri vb.) ilişkin Bakanlığınızca herhangi bir iyileştirme planı hazırlanmış mıdır?
- 2) Erzincan Yüksek Güvenlikli ve Erzincan Kadın Cezaevlerinde mahpusların 23 saat kapalı alanda tutulmasına neden olan uygulamalar Bakanlığınızın bilgisi dahilinde midir? Bu uygulamayı sonlandırmak üzere herhangi bir çalışma yapılmakta mıdır?
- 3) Siyasi mahpusların adli mahpuslarla aynı bloklarda tutulmasına yol açan idari tercihler hangi gerekçelere dayanmaktadır? Bu uygulamanın yarattığı güvenlik risklerine ilişkin bir değerlendirme yapılmış mıdır?
- 4) Mahpus yakınlarına ağız içi arama ve detaylı fiziksel arama uygulanması konusunda Bakanlığınıza ulaşan şikayetler var mıdır? Bu uygulamaların durdurulmasına yönelik bir talimat verme düşünceniz var mıdır?
- 5) Kürtçe mektupların sansürlenmesi, Türkçe dışındaki dillerde telefon görüşmelerinin engellenmesi ve yasal süreli yayınların mahpuslara verilmemesi konusunda Bakanlığınıza kaç başvuru yapılmıştır? Bu uygulamaların yasal dayanağı nedir?
- 6) Kelepçeli muayene dayatması nedeniyle gerçekleşmeyen muayene sayısı kaçtır? CPT standartlarına aykırı bu uygulamayı sonlandırmak üzere bir düzenleme yapılacak mıdır?
- 7) Erzincan Kadın Hapishanesinde Nurcan Aslan, Ardıl Çeşme ve Ziyet Sağlam'ın; Yüksek Güvenlikli Hapishanede ise Abdülmecit Yüksekbağ, Mustafa Amutgan ve Keleş Celal'in infazları hangi gerekçelerle ertelenmiştir? Bu kararlar hangi objektif kriterlere dayanmaktadır?
- 8) İdare ve Gözlem Kurullarının "pişmanlık beyanı" ve benzeri ideolojik sorular temelinde tahliye ertelemesi yapmasının hukuki dayanağı nedir? Bu konuda Bakanlığınızca bir denetim yapılmakta mıdır?
- 9) Erzincan Yüksek Güvenlikli Cezaevinde süresiz-dönüşümlü açlık grevinde bulunan mahpusların sağlık durumları nasıl izlenmektedir? Bağımsız hekim heyetlerinin cezaevine erişimine izin verilecek midir?

- 10) Açlık grevindeki mahpusların sağlık durumu Türk Tabipleri Birliği veya bağımsız hekim heyetleri tarafından izlenmekte midir? Bu izleme talep edildiği halde reddedildiyse gerekçesi nedir?
- 11) Açlık grevindeki mahpuslara zorla müdahale edilmesine yönelik herhangi bir talimat verilmiş midir? Bu konuda Bakanlığınızın mevcut resmi politikası nedir?
- 12) Açlık grevine katılan mahpuslara disiplin soruşturması açıldığı, görüş ve iletişim haklarının kısıtlandığı iddiaları doğru mudur? Doğruysa kaç mahpus hakkında hangi gerekçelerle işlem yapılmıştır?
- 13) Açlık grevinin başlamasından bu yana Erzincan cezaevleri hakkında Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne kaç rapor iletilmiştir? Bakanlığınız bu süreçte herhangi bir teftiş, denetim veya ani ziyaret gerçekleştirmiş midir?